

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:1664

av **Niclas Malmberg (MP)**

Förbud mot miljöskadliga plaster

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till skärpt lagstiftning för att begränsa förekomsten av miljöskadliga plaster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till punktskatt på icke komposterbara plastpåsar och tillkännager detta för regeringen.

Sverige på efterkälken

Med de extremt långa tider det tar för många plaster att brytas ner samlas allt mer plastskräp i våra hav. Fåglar och däggdjur dör varje år efter att ha fastnat i eller ätit plast. Var tredje havsfågel har ätit plast i tro att det är föda. Även vid förbränning uppstår problem; plaster som baseras på fossila råvaror bidrar till CO₂-utsläpp och klimatpåverkan, och en plast som PVC orsakar också direkta miljögifter vid förbränning. Vissa plaster och deras komponenter är också direkt hälsoskadliga.

Även om Sverige som nation generellt toppar miljö- och klimatarbetet i de internationella jämförelser som görs, är det tydligt att vad gäller just arbetet med att hantera miljöskadliga plaster är Sverige delvis på efterkälken. Vissa krafttag tas nu, bland annat med omfattande resurser aviserade i budgetpropositionen till arbetet mot miljöskadliga plaster och med direkt förbud mot vissa mikroplaster. Sedan den 1/6 2017 måste också handlare enligt förordning (2016:1041) om plastbärkassar informera om plastpåsar miljöpåverkan, de miljömässiga fördelarna med att minska användningen av plastpåsar samt de åtgärder som kan vidtas för att minska förbrukningen. Det är emellertid upp till varje handlare att avgöra hur det ska gå till. Förordningen innehåller även en rapporteringsskyldighet för den som tillverkar eller för in plastkassar till Sverige. Men en internationell utblick visar att mer kan göras, bland annat i form av begränsningar av användningen av plastbärkassar.

Begränsningar av användningen av plastpåsar i olika EU-länder

Den kanske bästa effekten av punktskatt på plastpåsar finns på Irland, som införde en skatt på 0,15 euro per påse år 2002. Skatten höjdes 2007 till 0,22 euro. Fem månader efter att skatten infördes hade förbrukningen av plastpåsar minskat med 90 procent.

Även Danmark har sedan länge infört en skatt på bärkassar. År 1993 infördes en skatt motsvarande cirka 50 öre per kasse. Priset i butik för en plastkasse varierar i dag mellan 1,50 och 3 kronor. Enligt Europeiska kommissionen halverades förbrukningen av plastkassar i Danmark mellan 2003 och 2009, även om det är svårt att avgöra hur stor del som beror på punktskatten på bärkassar.

Alla delar av Storbritannien har skatt på engångsplastkassar efter att en skatt på 5 pence per påse infördes i England i oktober 2015. Skottland, Wales och Nordirland hade redan tidigare infört skatten, med följd att förbrukningen av plastpåsar minskat med 85 procent.

Frankrike har i stället valt att helt förbjuda engångsplastkassar som distribueras eller säljs i handeln. Förbudet gäller de kassar som är tunnare än 50 µm och trädde i kraft 1 juli 2016. Endast papperskassar eller komposterbara plastkassar av förnybar råvara får erbjudas till kunderna.

Italien har redan tidigare infört ett liknande förbud för engångsplastkassar som inte är komposterbara. Undantag görs för bärkassar för flergångsbruk som dessutom består av särskilda material beroende på vilken sorts kassar det rör sig om. Kassarna måste till exempel innehålla olika andel återvunnet material beroende på användningsområde och tjocklek.

Begränsningar av användningen av plastpåsar i länder utanför EU

Rwanda har helt förbjudit användning, produktion och import av tunna plastpåsar. Enligt Rwandas miljömyndighet innebär det att den yttre miljön förbättrats påtagligt. Liknande förbud har även införts i flera andra afrikanska länder. Kenya har till exempel nyligen infört förbud mot att tillverka, importera och även använda plastpåsar, med upp till 4 års fängelse vid överträdelser. Plastpåsar som används vid förpackning i direkt anslutning till produktion av den aktuella varan är undantagna från förbudet.

I USA finns det en mängd lokala eller delstatliga förbud för plastpåsar eller andra typer av bestämmelser som att engångspåsar inte får ges bort gratis. Även vissa städer och delstater i Indien har infört förbud för vissa former av plastpåsar och engångsmaterial. I Kina är det sedan 2008 förbjudet att tillverka, sälja och använda plastpåsar som är tunnare än 25 µm, och det är även förbjudet att tillhandahålla plastpåsar gratis.

Begränsningar som gäller särskilda sorters plaster

De olika förbuden för plastpåsar som förekommer i olika länder har som regel inte handlat om vilken sorts plast påsarna är gjorda av. Vissa länder har emellertid

undantagit påsar som är biologiskt nedbrytbara och där har till exempel Italien refererat i sin lagstiftning till internationella standarder för vad som avses med en bionedbrytbar plast.

Särskilt angeläget är att minska förekomsten av PVC, som utöver den långa tid det tar för skräpet att brytas ner och att plasten baseras på icke-förnybar råvara med CO₂-utsläpp som effekt vid förbränningen, också riskerar att bilda miljögifter vid förbränning. PVC kräver även tillsatser av olika slag, bland annat olika ftalater, vilka har direkt hälsoskadliga effekter. På EU-nivå finns inget förbud för plasten PVC som sådan, men däremot har innehållet av ftalater reglerats i leksaker och vissa barnvårdsartiklar. De tre farligaste ftalaterna (DEHP, DBP och BBP) är nu totalförbjudna i leksaker och barnvårdsartiklar. För de tre mindre farliga ämnena (DINP, DIDP och DNOP) gäller förbudet leksaker och barnvårdsartiklar som kan stoppas i munnen. Från och med den 22 juli 2019 kommer även ftalaterna DEHP, BBP, DBP och DIBP att vara förbjudna i elektroniska produkter i EU.

Förbud mot miljöskadliga plaster och skatt på plastpåsar

Alla miljöproblem till trots har plastmaterial rätt använda en funktion i samhället. Det är därför viktigt att en reglering riktas mot miljöskadliga plaster och inte generellt.

Självklart är att plaster enbart ska tillåtas baseras på förnybara råvaror och att direkt hälsoskadliga plaster måste förbjudas. Vidare är det angeläget att premiera plaster som snabbt bryts ner, för att plastskräp inte ska ackumuleras i naturen.

Mot bakgrund av detta bör regeringen återkomma med förslag till skärpt lagstiftning i syfte att begränsa förekomsten av miljöskadliga plaster.

Utifrån de goda exempel som finns från många andra länder bör regeringen vidare återkomma med förslag till punktskatt på icke-komposterbara plastpåsar.

Niclas Malmberg (MP)